

POSTANOWIENIE

12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 12 marca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A. L.
przeciwko R. (S.A.) w W. Oddział w Polsce
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej R. (S.A.) w W. Oddział w Polsce
od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim
z 28 marca 2024 r., V Ca 656/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko R. z siedzibą w W. (taki sposób oznaczenia pozwanego wynika z art. 19 pkt 1 w zw. z art. 14 i art. 17 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jedn. tekst: Dz. U. z 2022 r., poz. 470), powódka A. L. wniosła o zapłatę kwoty 13.039,64 zł oraz 9725,15 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od

tych kwot od 23 maja 2023 r. do dnia zapłaty, ewentualnie wniosła o ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego z 28 listopada 2007 r. zawarta między powódką. a poprzednikiem prawnym pozwanego – E. S.A. Oddział w Polsce jest nieważna. Powódka tytułem uzasadnienia roszczenia pozwu wskazała, że umowa kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF, której jest stroną, jest nieważna, gdyż zawiera klauzule abuzywne, które są bezskuteczne wobec niej jako konsumentki. Nadto stwierdziła, że dokonała nadpłaty kapitału kredytu. W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu. Zaprzeczył stwierdzeniom powódki, odnośnie do okoliczności, iż nie miała możliwości negocjacji umowy, że klauzule indeksacyjne nie były uzgadniane, a ponadto, że umowa została ukształtowana niezgodnie z dobrymi obyczajami, a ponadto, iż nie ma przesłanek do uznania umowy za nieważną oraz że nie było dowolności w kształtowaniu kursu waluty.

Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim uznał powództwo za uzasadnione i wyrokiem z dnia 21 września 2023 r.: I. zasądził od pozwanego R. spółki akcyjnej Oddział w Polsce na rzecz powódki A. L. kwotę 13.039,64 zł oraz kwotę 9725,15 CPlF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tych kwot od 23 maja 2023 r. do dnia zapłaty oraz II. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11800 zł kosztów procesu, w tym 10800 zł kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej stawce minimalnej.

Apelację od tego rozstrzygnięcia wniósł pozwany i zaskarżając je w całości, sformułował zarzuty naruszenia przepisów postępowania oraz zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego. We wnioskach apelacji pozwany wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie w całości.

W ocenie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim apelacja okazała się bezzasadna. Zasadniczo Sąd odwoławczy przyjął, że zawarte w poddanej pod osąd umowie klauzule indeksacyjna i spreadowa kształtowały prawa i obowiązki

konsumenta (powódki) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały jej interesy (art. 385¹ § 1 k.c.), co prowadziło do prawidłowego uznania ich przez Sąd pierwszej instancji, jako niedozwolonych. Sąd Okręgowy abuzywności nie wiązał przy tym z poszczególnymi jednostkami redakcyjnymi umowy, ale z ogółem postanowień składających się ma mechanizm indeksacji. W efekcie Sąd Okręgowy przyjął, że wadliwości postanowień umowy kredytowej były wystarczające dla stwierdzenia ich abuzywności, a w konsekwencji do stwierdzenia nieważności umowy na żądanie konsumenta i wyrokiem z 28 marca 2024 r. oddalił apelację pozwanego.

Pozwany skargą kasacyjną zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z 28 marca 2024 r. w całości.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim pozwany oparł na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. w związku z art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.U.E.L 1993 Nr 95, str. 29; dalej: „dyrektywa 93/13”) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie; art. 385¹ § 1 i 2 k.c., poprzez jego błędne zastosowanie, polegające na przyjęciu, że postanowienia umowne dotyczące indeksacji stanowią niedozwolone postanowienia umowne; art. 58 § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie umowy za nieważną; art. 58 § 2 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c., poprzez ich błędną wykładnię; art. 69 ust. 3 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: „pr. bank.”) oraz art. 65 k.c. oraz art. 358 § 2 k.c., wszystkich w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 poprzez ich niezastosowanie; art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13 poprzez jego niewłaściwe zastosowanie; art. 385¹ § 1 i art. 385² k.c. w związku z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 poprzez jego niewłaściwe zastosowanie; art. 496 k.c. i 497 k.c. poprzez ich niezastosowanie, polegające na przyjęciu, że pozwanemu nie przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaofiaruje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot; art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. w zw. z art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i przyznanie stronie powodowej

odsetek za opóźnienie od zasądzanego świadczenia pieniężnego; art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że możliwe jest zasądzenie na rzecz powódki odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wcześniejszego niż dzień wyrażenia przez powódkę zgody na trwałą bezskuteczność umowy kredytu; art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. polegające na ich błędnym zastosowaniu i przyjęciu, że, od należności zasądzonej na rzecz strony powodowej w walucie CHF należne są odsetki ustawowe za opóźnienie obliczane według takiej samej stopy, jak dla świadczeń w walucie krajowej.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne. Pierwsze, związane z wykładnią art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 oraz art. 385² § 2 k.c. w zw. z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13 stanowiącym, że „Państwa Członkowskie powinny zapewnić, aby nieuczciwe warunki nie były zamieszczane w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami oraz, jeżeli jednak takie warunki zostają w nich zawarte, aby nie były one wiążące dla konsumenta, oraz zagwarantować, żeby umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków może ona nadal obowiązywać”, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany kursem waluty obcej klauzul spreadowych nieokreślających głównego przedmiotu umowy za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne, prawidłowym jest przyjęcie nieważności całej umowy, skoro klauzule ryzyka walutowego, określające - zgodnie z jednolitym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - główny przedmiot tej umowy, nie stanowią niedozwolonych (nieuczciwych) warunków umownych. Drugie, związane z wykładnią art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany do waluty obcej klauzul odnoszących się do indeksacji kredytu kursem waluty obcej za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne i w konsekwencji przyjęcia upadku

umowy jako konsekwencji wyeliminowania z niej mechanizmu indeksacji, kierując się zasadą utrzymania umowy w mocy oraz mając na uwadze postulat przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w przypadku braku nieuczciwych warunków umownych, prawidłowe jest odwołanie się, jako do podstawy dla określenia oprocentowania zobowiązań kredytowych wyrażonych w walucie polskiej, do stawki referencyjnej WIBOR, skoro w umowie wiążącej strony stawka ta występuje i jest ona definiowana jako odnosząca się do kredytów nieindeksowanych, wyrażonych w walucie polskiej. Trzecie, zaś, związane z wykładnią art. 69 ust. 3 pr. bank., sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy wobec umożliwienia kredytobiorcom posiadającym kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska dokonywania spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonania przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie na podstawie wyżej powołanego art. 69 ust. 3 pr. bank., wzięwszy pod uwagę aksjomat racjonalności krajowego ustawodawcy, uzasadnione jest przyjęcie, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska są kredytami udzielonymi w złotych polskich, skoro dokonanie przez kredytobiorcę spłaty raty kapitałowo-odsetkowej albo dokonanie przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie, do której denominowany lub indeksowany jest kredyt, prowadzi do skutecznego spełnienia świadczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego w postaci umowy kredytu oraz zaspokojenia wierzyciela w osobie kredytodawcy, bez konieczności dokonywania jakichkolwiek przeliczeń bądź innych operacji walutowych wpłacanych przez kredytobiorcę środków w walucie innej, niż waluta krajowa.

Pozwany uzasadnił wniosek o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania również tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c. oraz art. 69 ust. 3 pr. bank.

W odpowiedzi na skargę powódka wniosła o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów

postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych - zarówno w przypadku nieprzyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w razie jej oddalenia w całości po jej merytorycznym rozpoznaniu.

Sąd Najwyższy zważył, o następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie poprzez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżący powołał się w skardze na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., lecz żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się

wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W odniesieniu do podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii prawnych i wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tzw. kredytów frankowych należy stwierdzić, że zostały już one wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie sądowym, nie ma zatem podstaw, aby się do nich ponownie odnosić (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP 690/23), zaś co do problematyki odsetkowej i związanej z zarzutem zatrzymania Sąd Najwyższy także wypowiedział się już w sprawach II CSKP 1996/22, II CSKP 2231/22 i II CSKP 278/23.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych - jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

Na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w

zdaniach odrębnych do wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami, jednak zaprezentowane tam koncepcje nie zyskały akceptacji w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych.

[PG]

[a.ł.]